

Stanowisko Nr 1/2021
Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
z dnia 26 stycznia 2021 r.

w sprawie rozszerzenie Koncepcji Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej.

Na podstawie art. 42 ust. 1 pkt. 1 lit. a ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz.U. z 2018 r., poz. 2232 z późn. zm.) **Kujawsko-Pomorska Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego, apeluje do Komisji Europejskiej, Parlamentu RP, Sejmu RP, władz samorządowych województw wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego i organizacji pozarządowych, o rozszerzenie Koncepcji Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej, opracowywanego przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego dla obszaru konińskiego zagłębia węgla brunatnego (KZWB) o działania obejmujące Funduszem na rzecz Sprawiedliwej Transformacji obszar trzech powiatów w ramach województwa kujawsko-pomorskiego.**

Obszar konińskiego zagłębia węglowego, w zakresie odkrywki węgla brunatnego „Tomistawice” styka się bezpośrednio z granicami województwa kujawsko-pomorskiego i bezpośrednio oddziałuje na obszar gmin Piotrków Kujawski i Topólka, a pośrednio KZWB odpowiada za destrukcyjne zmiany stosunków wodnych w gminach powiatów mogileńskiego, inowrocławskiego i radziejowskiego. Zgodnie z *Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (2020/0006 (COD))* mechanizm sprawiedliwej transformacji ma się koncentrować na regionach i sektorach, które najsilniej odczują jej skutki ze względu na swoją zależność od paliw kopalnych, w tym węgla kamiennego, torfu i łupków bitumicznych, lub od procesów przemysłowych charakteryzujących się wysoką intensywnością emisji gazów cieplarnianych.

75 lat eksploatacji odkrywek węgla brunatnego zagłębia konińskiego, leżących przy granicy województw wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego, spowodowało bardzo silne negatywne oddziaływanie nie tylko na zasoby wodne hydrologiczne ale w głównej mierze na spadek produkcji rolnej, degradację środowiska jezior Pojezierza Gnieźnieńskiego (powiat koniński i mogileński, wysychanie rzeki Noteci do ujścia do Jeziora Gopło (powiat koniński) **a tym samym wywołało to bardzo negatywne skutki społeczno-gospodarcze obu województw.**

Cele Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji zakładają niwelowanie skutków społecznych, ekologicznych i gospodarczych na terenach pokopalnianych związanych z wydobyciem węgla.

Poprzez wieloletnią eksploatację wyrobisk węgla brunatnego w/w zagłębia, drastycznie obniżył się poziom wód gruntowych na obszarze gmin Kruszwica, Jeziora Wielkie, Piotrków Kujawski, Topólka i Radziejów, co potwierdzają wyniki badań naukowych m.in. pracowników Polskiej Akademii Nauk w Warszawie – Zakładu Zasobów Środowiska i Geozagrożeń w Toruniu. Związane niepodzielnie z polską historią i kulturą Jezioro Gopło, jest narażone na bezpośredni brak zasilania powierzchniowego wodami rzeki Noteci, w momencie wstrzymania pompowania wód z odwodnienia odkrywki „Tomistawice”. Niepodjęcie szybkich działań w zakresie odbudowy pierwotnego poziomu wód podziemnych

w rejonie górnej Noteci spowoduje w najbliższych latach dalszą degradację zasobów wodnych. Namacalnym efektem będzie dalsze obniżanie się poziomu wód m.in. w jeziorach Gopło, Głuszyńskim i Ostrowskim. Kilkumetrowe obniżenie się poziomu jezior Pojezierza Gnieźnieńskiego w w/w gminach, w obliczu zmieniającego się klimatu (pogłębianie się suszy hydrologicznej i glebowej) bez jasnej perspektywy poprawy warunków hydrologicznych, wywołało negatywne procesy społeczne, gospodarcze i ekologiczne. **Mieszkańcy tych gmin są zdeterminowani do podjęcia wszelkich działań w celu przywrócenia utraconego status quo.**

Apelujemy, jako Kujawsko-Pomorska Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego do Samorządu Województwa Wielkopolskiego o dołączenie do prac nad strategią opracowywaną dla potrzeb FST Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego i wspólne jej przedstawienie Rządowi i KE. O wsparcie naszej inicjatywy zwracamy się także do WRDS województwa wielkopolskiego.

Sądzymy, że tylko takie wspólne działania samorządów wojewódzkich obydwu województw, WRDS-ów, NGO i szeroko rozumianego społeczeństwa, znajdą pełne zrozumienie w KE w zakresie podziału środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Uważamy, że trzeba pragmatycznie i z myślą o jak najszybszej redukcji negatywnych zjawisk społecznych związanych z wydobyciem węgla, wykorzystać FST. **Dlatego wnosimy, aby w strategii uwzględnić możliwość szybkiego i z wydajnego źródła zalewania wyrobisk pokopalnianych wodą dostarczaną z nadwyżek rzeki Wisły.** Bliskość wododziału dorzecza Wisły i Odry w rejonie Włocławka, jest szansą na pokonanie ograniczeń technicznych i infrastrukturalnych. Zaplanowanie zasilania elektrycznego ze źródeł OZE dla przepompowni wody z Wisły do wyrobisk pokopalnianych, będzie miało wielowymiarowy kontekst, wpisujący się w program „Zielonego Ładu” Unii Europejskiej. Wyrobiska pokopalniane o pojemności 800 mln m³, wokół których rozciągają się leje depresji (sztucznego obniżenia wód podziemnych), bez szybkiego i efektywnego zalewania ich wodą, stanowiąc będą jeszcze przez kilkadziesiąt lat zagrożenie dla społeczeństwa i gospodarki. Nie możemy czekać kilkudziesięciu lat na zalewanie wyrobisk w sposób samoistny (naturalny) lub/i wspomagany ubogimi zasobami rzeki Warty. Korzystając z FST możemy, dla dobra mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego i wielkopolskiego, proces normalizacji w zakresie społecznym, gospodarczym i ekologicznym zawęzić do kilkunastu lat, korzystając z nadwyżek przepływów wód, możliwych do pobrania z rzeki Wisły w rejonie Włocławka.

W ocenie KP-WRDS, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji zapewnia pełne możliwości zrealizowania w/w postulatów, przy wspólnej pracy nad Koncepcją Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej, która zostanie przedstawiona w KE.

Przewodniczący Kujawsko-Pomorskiej
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego

dr Krzysztof Matela

Do wiadomości:

1. Marszałek Sejmu RP
2. Marszałek Senatu RP
3. Premier RP
4. Komisja Europejska
5. Minister Klimatu i Środowiska
6. Minister Infrastruktury
7. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
8. Wojewoda Wielkopolski
9. Marszałek Województwa Wielkopolskiego
10. Posłowie i Senatorowie województw wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego
11. Europosłowie województw wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego
12. Parlamentarny Zespół ds. Ochrony Pojezierzy Wielkopolskich
13. Państwowa Rada Gospodarki Wodnej w Warszawie
14. Prezes Państwowego Gospodarstwa Wody Polskie w Warszawie
15. RZGW w Bydgoszcy
16. Rada Dialogu Społecznego
17. Wielkopolska Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego
18. Wielkopolski Związek Pracodawców LEWIATAN
19. Gminy powiatów mogileńskiego, inowrocławskiego
20. Polska Akademia Nauk, Zakład Zasobów Środowiska i Geozagrożeń w Toruniu
21. Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszcy, Katedra Rewitalizacji Śródlądowych Dróg Wodnych
22. Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszcy
23. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
24. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
25. Konfederacja LEWIATAN
26. Konfederacja Pracodawców Polskich
27. EKO Przyjezierze
28. ECO Aleksandrów Kujawski
29. ECOPROBONO dr Grzegorz Chocian
30. Organizacje ekologiczne
31. Akcja Konin
32. Fundacja „Rozwój TAK - Odkrywki NIE”